

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK

izhaja vsak petek dopoldno. :
Naslov: TRST - TRIESTE
CASELLA CENTRO 37
: all pa: Via Imbriani 9/III. :
—o—
Izdaja: konsorcijski MALEGA LISTA

Stano: ena ...
«MALI LIST» - Trieste - C. Cori.
LICEJSKO KNJIZICA (Dr. Punt.
LJUBLJANA (JUGOSLAV)
—urednik IVAN PRESEL

Mali koledar.

Petek, 17. septembra: kvatre; Lambert.
— Sobota, 18.: kvatre, Jožef Kupertinski.
— Nedelja, 19.: Januarij. — Ponedeljek,
20.: Evstahij; Kandida; državni praznik.
— Torek, 21.: apostol Matej. — Sreda, 22.:
Tomaž Villanova; Mavricij. — Četrtek, 23.:
Lin; Tekla. — Petek, 24.: Marija rešiteljica jetnikov.

MALE NOVICE

Dve zaplembi.

Mali list je bil dvakrat zaporedoma zaplenjen. Št. 36. je bila zaplenjena zaradi članka «O naših železničarjih», št. 37. pa zaradi članka «Fantom nabornikom». Bravci in naročniki naj blagohotno potrpe in naj Malemu listu zvesti ostanejo. Spominjajte se Malega lista tudi z darovi! Ne bodi vam žal nobene žrtve, da ohranite, okrepite in razširite ta potreben in koristen list.

Pozdravi vojakov.

Pošiljamo pozdrave iz Rima fantje 1. 1906, ki služimo pri radiotelegrafiji, svojim staršem, sestram, fantom in dekletom. Čermelj Stefan s Peska pri Trstu; Ban Jožef iz Prelože; Lozar Franc iz Vrtočina; Skvarča Jakob iz Črnega vrha; Klinton Karel iz Tolmina; Majcen Franc iz Štorij pri Sežani; Križman Ivan iz Tubelj; Čeledin Anton z Ubelskega; Valentič Anton iz Kaštelirja; Škarabot Rafael iz Solkana; Skulac Anton z Vrha v Istri; Jereb Franc iz Idrije; Žnidaršič Fran s Prema pri Bistrici; Medjot Filip iz Vrtojbe pri Gorici.

Bližnji nabori.

Komenski okraj: 6. oktobra: Komen, Brje in Brestovica; 7. oktobra: Kobjegla, Veliki dol, Gabrovica, Gorjansko, Pliskovica in Selo; 8. oktobra: Štanjel, Skrbina, Temnica in Vojščica.

Ajdovski okraj: 6. oktobra: Ajdovščina, Budanje, Kamnje, Črniče in Goče; 7. oktobra: Dol, Otlica, Erzelj, Gabrije in Golače; 8. oktobra: Lokavec, Lože, Planina in Podkraj; 9. okt.: Podraga, Rihemberg in Skrilje; 11. okt. Šmarje, Šturje in Vrabče; 12. oktobra: Sv. Križ, Slap, Ustje, Vrhpolje in Vrtovin; 13. oktobra: Vipava, Col, Velike Žabljice in Št. Vid pri Vipavi.

Goriški okraj: Gorica: 11. oktobra (1 do 60); 12. oktobra (od 61 do 210); 13. oktobra (od 121—180); 14. oktobra (od 181 do 240); 15. oktobra (od 241 do 300); 16. oktobra (od 301—360); 18. oktobra (od 361 do zadnjega); 18. oktobra: Bilje in Čepovan; 19. oktobra: Grgar in Renče; 20. oktobra: Ločnik in Prvačina; 21. oktobra: Podgora; 22. oktobra: Osek in Ozeljan; 23. oktobra: Solkan (od 1—60); 25. oktobra: Solkan (od 61 do zadnjega); 25. oktobra: Miren in Dornberg; 26. oktobra: Opatjeselo in Vogrsko; 27. oktobra: Šempas in Števerjan; 28. oktobra: Vrtojba; 29. oktobra: Kojsko; 30. oktobra: Št. Peter in Standrež; 3. novembra: Sovodnje, Trnovo in Tribuša.

Krminski okraj: 20. novembra: Biljana; 23. novembra: Kožbana in Medana.

1.000 LIR

lahko zadeneš, če se vpišeš v Goriško Mohorjevo društvo. Za šest lir boš dobil je-seni pet lepih knjig in v koledarju boš našel srečko. Če boš zadel pravo številko, ti bo družba izplačala na roko gorionjeno svoto. Zato pohiti in pošlji na u-pravo družbo v Gorici, Corso Verdi 1. 6 lir s pripombo, da se vpišeš kot nev ud!

Dva pogovora.

Poslanec Besednjak je imel nedavno razgovor z Mussolinijem o razmerah v naši deželi; govorila sta trideset ur. Potem je Besednjak obiskal tudi notranjega ministra Federzonija; pri tem je bil poldrugo uro in mu natančno razlagal naše razmere in zadeve.

Atentat na Mussolinija

Mussolini ostal nepoškodovan

PRVO URADNO POROČILO.

RIM, 11. septembra. Danes ob 10. uri dopoldne je bil na Mussolinija vnovič izvršen atentat. Ko je avtomobil prvega ministra vozil iz vile Torlonia proti palači Chigi, se mu je približal na trgu Porta Pia neki mladenič ter je vrgel proti njemu bombo. Bomba je zadela ob stransko okno avtomobila, nakar je padla na tla ter se je razletela s strahovitim pokom. Avtomobil, v katerem se je nahajal Mussolini, pa je nadaljeval vožnjo proti palači Chigi. Drobec bombe so lahko ranili sedem oseb, ki so bile takoj prenešene v bolnišnico. Atentatorja so takoj aretirali policijski agenti, ki so spremljali Mussolinija v posebnem avtomobilu. Izjavil je na kvesturi, da se imenuje Ermete Giovannini. Rojen je bil leta 1900. v Castelnovo di Garfagnana. Prišel je s Francoskega. Prvi minister Mussolini je popolnoma nepoškodovan. Po atentatu se je takoj podal na svoje običajno delo v palači Chigi.

PODROBNOSTI.

Ko se je avtomobil prvega ministra Mussolinija bližal trgu Porta Pia, je šofer naenkrat zapazil nekega mladeniča ob robu ulice. Ta je stal mirno, kakor da bi koga pričakoval. Ko je neznanec zagledal Mussolinijev avtomobil, je prekoračil ulico ter se mu je približal. Šofer je zaokrenil avtomobil v stran, da ne povzroči neznanca, katerega so že zapazili tudi policijski agenti, ki so spremljali Mussolinija v posebnem avtomobilu. Mislili so, da se neznanec približuje z namenom, da izroči prvemu ministru kako prošnjo. Nasprotno pa je imel ta mladenič v rokah bombo tipa «Sipe». Vrgel jo je z vso silo proti Mussolinijevemu avtomobilu. Na tleh je eksplodirala s strahovitim pokom.

Mussolinijev šofer je medtem pogнал avtomobil v dir proti palači Chigi in drobci bombe ga niso niti najmanj zadeli. Policijski agenti so se vrgli na atentatorja, ga ukenili ter odvedli na kvesturo.

VLADNE ODREDBE. - ČASTITKE.

Mussolini je razposlal prefektom okrožnico, v kateri odreja, da se ne sme kaliti javni red ter izvajati represalije. Obenem naglašja, da naj se opustijo sleher-

ne civilne in verske cerimonije v zvezi z izjalovljenim atentatom.

Takoj po atentatu so se meščani podali pred palačo Chigi ter so priredili Mussoliniju živahne manifestacije. Mesto je bilo okrašeno z zastavami. Tudi po drugih italijanskih mestih so se vršile manifestacije.

Zastopniki raznih vlad so izrekli Mussoliniju svoje častitke, da je srečno ušel smrti.

MUSSOLINIJEV GOVOR.

Ko so Rimljani v soboto zvečer zbrani pred palačo Chigi prirejali načelniku vlade ovacije, je Mussolini stopil ven na balkon in spregovoril množici tako-le:

«Rimljani, črne srajce! Pred vsem zahtevam, da se ne krši javni red po tej manifestaciji. Velik narod, kakor je italijanski, mora v vseh težkih prilikah popolnoma obvladati svoje živce. Naglasiti hočem ob tej priliki par besed, ki pa se morajo točno tolmačiti. Čas je, da se onkraj meje enkrat konča nezasišano zločinsko toleriranje, če nekateri res nekaj dajo na prijateljstvo z italijanskim narodom, prijateljstvo, katero bi slučaj, kakor je ta-le, zamogli usodno kompromitirati.

Mislil tudi, po globokem prevdanku, da je treba ukreniti drugačne mere. To ne pravim za se, kajti jaz rad živim v nevarnosti, govorim zavoljo naroda, italijanskega naroda, ki vztrajno dela, kakor je njegova dolžnost in njegov privilegij.

Kakor smo odpravili v Italiji splošne stavke, tako bomo tudi zaježili atentate, čeprav s smrtno kaznijo. In vi veste, da ko govorim naravnost ljudstvu, ne izrekam praznih besedi.»

KDO JE NAPADALEC.

Prvikrat je napadalec rekel, da se imenuje Ermete Giovannini iz Castelnovo di Garfagnana. Policija je takoj poizvedovala v tistem kraju, a tam ni nobene družine s priimkom Giovannini. Mož se je zlagal. Pozneje je povedal, da se piše Gino Lucetti, da je star 26 let in po poklicu kamnosek. Doma je pa iz Avenze v pokrajini Massa Carrara. Njegovo družino so aretirali, Bilo je aretiranih tudi mnogo komunistov in anarhistov. Svojih tovarišev napadalec ni hotel izdati.

Društvo narodov.

Na letošnjem glavnem zborovanju v Ženevi je bilo navzočih 44 držav, članic Društva. Za predsednika tega zborovanja so postavili zunanjega ministra Jugoslavije, Andreja Ninčiča. Glavni dogodek tega zbora je bil slovesen sprejem Nemčije v Društvo. Nemčija bo tudi stalni odbornik društva. Tako čast in veljavo je zahtevala tudi Španija, pa je ni dobila; zaradi tega je Španija napovedala, da izstopi iz Društva.

Stavka rudarjev na Angleškem.

Odposlanci rudarskih organizacij so imeli zborovanje v Londonu. Večina se je odločila za pogajanja. Glasovalo jih je za pogajanja 557, za skrajni odpor pa je 225. Sklep je bil torej, da se da izvršilnemu odboru polna moč, skleniti mir s podjetniki; odbor ima prosto roko, pogajati se glede višine plač in tudi glede dolžine delovnega dne; vztrajati pa mora brezpogojno pri zahtevi, da bo nova pogodba veljala po celi državi za vse rudnike hkratu.

Nemarnim naročnikom.

Se mnogo jih dolguje naročnino za tekoče leto 1926. Leto gre h koncu, pa si še pomišljajo, ali bi ali ne bi. Pozivamo tem potom vse take še enkrat, naj se podvizajo, če ne se jim list ustavi in se naročnina za nazaj iztirja.

Važen datum.

Do dne 1. oktobra letos je še čas vložiti prošnjo za pokojnino po padlih vojaki. Komur pritiče, pa ni še vložil, naj ne zamudi zadnjega roka. Glej članek na 2. strani.

Premog in premoženje.

V Jugoslaviji vlada sproti kupuje premog za železnico od rudniških podjetij. Ker pa ta podjetja predrago drže, je vlada odpovedala dobave. Bilo se je bati, da se vse delo ustavi. Slednjič so se poravnali. Rudniki bodo znižali ceno premoga za 15%; pogodba se bo sklenila za eno leto. Rudniki pa bi hoteli sedaj to znižanje vreči na delavce, katerim so že v aprilu plače znižali. JUDGE hočejo imeti le dobičke. Trboveljski judje so potegnili lani 200 milijonov dinarjev čistega. Odirali so vlado in delavce. Sedaj jih je vlada privla. Delavci so se obrnili v Belgrad za pomoč, da ne bi judje sedaj njih privili, ki so jim že dozdaj slabo plačevali.

Mastodont.

V provinciji Caserta v Italiji so izkopali okostje mastodonta, prednika našega slona. Starost njegovo cenijo na 100.000 let. Najbolj važno je to, da so ohranjeni tudi še čekani (slonovi zobje), 2,2 m dolgi. To je prvi tak slučaj.

OPOMBE

Prijatelj plesa se je oglasil v «Edinosti» od 15. t. m. Je zelo zavzet za ples. Pravi, da ples stane manj življenj kakor turizma (plezanje po gorah). Pravi, da se ples «šteje kot element splošne omike» in da «našemu narodu ples ne bo v škodo». Skoro da ne reče, da je ples «mnogostransko poučljiva zabava». Vse moderne plesne svinjarije pa so mu kar v enem žaklju z boljšimi vrstami plesa «to nedolžno plesanje». Vsa ta modrost je v «Edinosti» natisnjena, kajti «Edinost» spoštuje vsako mnenje, zlasti takele baže.

Čedna postava. Med protiverskimi zakoni mehiške republike je tudi takle: Starši ne smejo svojim otrokom oskrbeti zasebnega učitelja za poučevanje verstva; kdor bi se predrznil to storiti, gre 14 dni v zapor in plača 500 pezet globe. Taka je svobodomiselnost država.

Ženica z «Edinostjo». Naš liberalni dnevnik se rad pohvali. Oni dan je baje neka žena kupila «Edinost» v Solkanu in si jo dela na glavo za senco, ko je šla na Sveto goro. Značilno je, da hodijo na Sveto goro tisti, ki nosijo «Edinost» na glavi — kdor jo nosi v glavi, ne mara veliko za božja pota.

Oče, budi volja tvoja!

Tako se imenuje najnovejši roman Ivana Preglja. Snov je zajeta iz istrskega življenja in opis je silno zanimiv. Oni, ki so se vpisali v Goriško Mohorjevo društvo, dobijo ta roman poleg drugih peterih knjig, ako doplačajo 2 L. Drugod je knjiga veliko dražja. Zato javite brez obotavljanja na Moh. društvo v Gorici, C. Verdi 1. da želite imeti tudi šesto knjigo in pošljete v ta namen še 2 L. Lahko pa se prigrasite tudi pri bližnjem g. poverjeniku.

Razpuščeno društvo.

Društvo «Svoboda» v Renčah je bilo z odlokom oblastnijske razpuščeno.

Kaznovana prevzetnost.

Župnik Kneipp (Knaipp) je zdravil neko damo. Ko je ozdravela, je župnika tako «od zgoraj dol» vprašala, koliko je dolžna. «Kaj pa ste?» njeno vprašanje Kneipp. «Dvorna dama njene kraljeve visokosti velike vojvodinje hesenske» je odvrnila s še nekoliko bolj prevzetnim naglasom kot poprej. Čisto mimodušno je Kneipp odgovoril: «Služinčad ne plača nič».

Kako delajo na Holandskem

Na evharističnem kongresu v Čikagu je poročal nadškof iz Utrehta o delovanju katoličanov na Holandskem. To delovanje je naravnost čudovito, tembolj ker so bili katoličani v tisti deželi skozi stoletja kruto zatirani od luterancev. Sedaj biva v Holandiji dva milijona in pol katoličanov.

Šolstvo.

Holandski katoličani so si priborili šolsko ravnopravnost. Šola v ti napredni deželi ni državna. Katoličani imajo svoje neodvisne katoliške šole, kamor pošiljajo svoje otroke. Toda stroške za vzdrževanje šole in učiteljev nosi država enako kakor za luteranske šole. Katoliških šol je 1917; vanje zahaja 330.000 otrok. Učiteljev je na teh šolah 10.000. Tretjina učiteljskih moči je redovnega stanu. Katoliški učiteljski kniki se vzgajajo v posebnih katoliških zavodih, katerih je 44. Tako vzgojeni učitelji tudi nadomeščajo duhovnike v poučevanju verstva, kjer duhovniki ne utegnejo. Tako je Holandija vzor svobodoljubne in napredne dežele v šolskem pogledu.

Skrb za doraščajočo mladino.

Za mladino od 12—22 leta skrbе vzorne organizacije. Načelo je, da so za fanta posebna društva in za dekleta posebna. Večina župnij ima »patronat«, to je društvo za mladeniče do 18. leta. V mestih so tudi društva za izobražence in dijake. Za mladino čez 18 let skrbе že bolj strokovna društva: rokodelska društva, društva mladih delavcev, društva za kmečko mladino itd. Voditelji društev so duhovniki, katerim so v pomoč delavni mošje in pri dekletih gospe. Versko življenje se vzdržuje z verskim poukom, skupno spovedjo, skupnim obhajilom in posebej še z duhovnimi vajami. Obstojše posebna organizacija »Za čast in krepost«, ki ima namen varovati mladino pred razuzdanostjo, dalje zveza abstinentov, ki pospešuje treznost. Tudi telovadnih društev ne manjka. Vsa mladinska organizacija šteje sedaj okrog 150.000 članov.

Višji pouk.

Holandski katoliki imajo zdaj 10 gimnazij s 1400 dijakih, 19 srednjih šol z 2300 dijakih, 11 licejev z 1700 učenci, 7 realk s 300 in 5 višjih realk z 200 dijakih; 38 trgovskih kurzov obiskuje 2500 učencev, 14 kmetijskih šol 800 učencev. Obrtni pouk se deli v 35 podnevnih šolah za 4200 učencev in v 144 večernih šolah za 12.000 učencev. Ko se je šolstvo tako razvilo, so škofje ustanovili l. 1919. »Rimsko-katoliško centralo za pouk in vzgojo«. V ti centrali deluje 20 strokovno posebno usposobljenih ljudi. Za vzgajanje katoliških učiteljev in učiteljic delujejo posebne šole, v katere zahaja 600 dijakov. Obenem se vrše naprej takozvane »Ljudske univerze« — temeljit izobraževalni pouk ljudi, ki nimajo časa pohajati višje šole. Na teh »univerzah« se je šolalo lani 5000 udeležencev.

Leta 1923 se je v Nimvegenu ustanovila »Katoliška univerza«, ki jo podpira mesto, a država ne, tako da jo mora vzdrževati katoliško ljudstvo.

Katoliško življenje odraslih.

Počez pride na Holandskem na 1000 poročenih žen 216 porodov. V katoliških krajih pa jih je 293. Tako se množi katoliški element in lutrovski zamira. Seve zamira tudi socialna demokracija, ki navaja ljudstvo zatirati, kar bi se hotelo poroditi. Za katoliško življenje so največje pomena eksercije (duhovne vaje); in da se jih mora prirejati zadostno število, so se priredili posebni domovi. V letih 1906—1921 se je vršilo 5000 duhovnih vaj, 400 vsako leto, ki se jih je udeležilo 250 tisoč ljudi. Tretji red, Marijina družba in Sveta Družina cveto. Vincencijevo društvo, Društvo sv. Elizabete, abstinentna društva, ki skrbе za padla dekleta, ki skrbе za kaznjence, so biseri v vencu katoliškega društvenega življenja. Razni stanovi: delavci, kmetje, učitelji, profesorji, dijaki, uradniki, trgovci in obrtni-

ki - vse je organizirano na katoliški podlagi. Delavci imajo svojo splošno socialno in svojo strokovno organizacijo. Le-te organizacije so ustanovile svojo banko, so uredile svojo bolniško blagajno, svoje življenjsko zavarovanje, gradile so svoja zdravilišča, uredile centralo za zgradbo domov, uredile centralo za pravno pomoč. Strokovna organizacija obsega 35 strokovnih zvez. Pri zadnjih volitvah je glasovalo 900.000 katoličanov in v zbornici imajo od 100 poslancev 30, v gosposki zbornici od 50 glasov 16.

Časopisje.

Slovenci, ki nas je poldrugi milijon, imamo en sam katoliški dnevnik, namreč ljubljanski »Slovenec«. Le v Ameriki imajo naši izseljenci tudi en katoliški dnevnik. Kaj pa katoliški Holandci. Teh je dva milijona in pol, pa imajo 30 (beri in reci: trideset) dnevnikov in še polno drugih časnikov.

Misijsko delo.

Verni katoličan mora ljubiti tudi misijonsko delo. In kako so zanj navdušeni Holandci! 2,5 milijona katolikov je dalo v misijone 1500 duhovnikov, 800 bratov in 1400 sester redovnic. Vsega vkup 3700 misijonarjev. V Holandu je 36 misijonskih šol. Za misijone se je l. 1925. nabralo 600.000 gld., ako se vpoštevajo še vzdrževanje misijonskih zavodov, se more reči, da Holandska daruje za misijone na leto 3 milijone gld.

Primerjajmo z vsem tem naše razmere, kako je vse mrtvo, kako vse topo, kaj čuda, da nikamor ne pridemo in smo le od dne do dne večji berači.

Pokojnina po vojakih

Po kakšnih vojakih?

Po takih, ki so padli v vojski ali umrli vsled ran ali sploh umrli na posledicah vojnihi operacij.

Kdo dobi pokojnino?

Ne kar vsak. Oče in mati imata pravico do pokojnine po sinu, sirote po očetu, žene po možeh.

Zadnji rok.

Večina tistih, ki jim taka pokojnina ali penzija pritiče, so že zdavnaj vložili prošnjo in tudi prejemale pokojnino. Morda je pa še kdo, ki iz enega ali drugega razloga ni vložil prošnje in nič dobil. Taki zamudniki imajo čas še te-le dneve do 1. oktobra.

Kaj je treba k prošnji?

Dругih papirjev ni treba, kakor mrtvaški list tistega vojaka, po katerem se prosi penzija. Če je mrtvaški list narejen od župnika, daj ga potrditi tudi od županstva, drugače ga ne vzamejo za veljavnega.

Mrtvaškega lista ni.

Ako je vojak izginil v vojski, pa mrtvaškega lista ni ali ga ni mogoče dobiti, tedaj se namesto tega napravi nadomestna lista, kateri se po laško reče »atto di notorietà«. Treba iti v ta namen k notarju ali sodniku in peljati 4 priče, ki so s tistim vojakom skupaj služile. Te morajo priseči in pričati, da je tisti vojak res umrl. Potem uradnik napravi tisto listino in tista velja kot mrtvaški list ter se priloži prošnji za pokojnino.

Kako se napiše prošnja?

Prošnja gre brez koleka. Napiše se tako:

Al

Ministero delle Finanze
Servizio Pensioni per le Terre Redente
Stralcio Assistenza Militare
Ufficio Terre Redente,
(Palazzo Braschi) Roma

L'istante (ime, priimek, očetovstvo) . . . . . con domicilio in (točen naslov) . . . . . Comune . . . . . Posta . . . . . Provincia . . . . .

chiede la liquidazione a norma di legge, nella qualità di (tu se navede ali »padre« ali »madre« ali »tutore dell'orfano« — ime sirote — ali »moglie« del militare

(ime, priimek, očetovstvo) . . . . . già appartenente al (zadni regiment, kompanija) . . . . . morto in guerra, addì . . . . . 191 . . . . .

Allega l'atto di morte (ali atto notorio) e prega gli vengano effettuati gli assegni di pensione all'Ufficio Postale di . . . . . addì . . . . . 1926.

(1 allegato) . . . . . Podpis: (Raccomandata) . . . . .

Kako se pošlje prošnja.

Pošlje se po pošti rekomandirana. Še bolje je oddati jo v kuverti s sprejemnim potrdilom. Tako imaš v roki dokaz, da si prošnjo pravočasno poslal.

Že prosil, pa nič dobil.

Kdor je prošnjo vložil že kdaj poprej, pa ni še dobil odgovora, naj zahteva rešitev prve prošnje. Vložiti kar novo brez omembe prve, bi povzročilo še večjo zmešnjavo.

Kaj nam z dežele pišejo

Iz BISTRISKE DOLINE.

Dne 3. septembra se je dogodila na kolodvoru v Trnovem pri Bistrici smrtna nesreča. Delavcu Francu Grli iz Trnova št. 134. je padel tram na glavo ter ga ubil.

V noči od 3. na 4. september so pogorela 3 gospodarska poslopja. Udarila je strela ter užgala hišo in gospodarsko poslopje Antonu Brožiču iz Jablanice št. 3., gospodarsko poslopje Jožetu Novaku iz Jablanice št. 14. in gospod. poslopje Jožetu Štefančiču iz Jablanice št. 12. Dva sta bila zavarovana proti ognju. Škode je 150.000 lir. Jožetu Štefančiču je ogenj uničil tudi mlado tele.

Dne 3. septembra je v tovarni Žnideršič v Bistrici stroj odtrgal delavki Kristini Zadel 2 prsta na roki.

TOMAJ.

Dne 15. avgusta je imela Hranilnica in posojilnica v Tomaju svoj redni občni zbor. Ugotavljalo se je, da je bilo navzočih 32 ali 33 članov. Prišlo je do prekanja, da je bil občni zbor nepravilno sklican, češ da ni bilo objavljeno po drugih občinah. Moral bi biti sklican vsaj do konca meseca marca. Tomajskih članov je bilo navzočih kakih štiri ali pet. Načelnik nadzorstva je izjavil, da odstopi. Tisti, ki imajo zaupanje pri ljudeh odstopajo, vrinjajo se pa oni, do katerih ljudstvo nima pravega zaupanja, drugih ti slednji ne pustijo blizu. Pri ljudeh se opaža, da nimajo smisla za združništvo, in tudi strah pred močjo jih odvrča od udeležbe na občnih zbora. Pač pa so gostilne in bališča vsako nedeljo polna ljudi. Sami so si krivi, če se jim teroristi rogajo in smejejo v obraz ter jih imajo pri vsaki priliki pri »fraki«. Potem lahko gospodarita znana »kaminarja«.

Bivši odborniki in člani, kje ste? ! Mogoče se bode kdo zdramil ob teh-le vrsticah.

Gromovnik.

Iz DOLINE.

Smrtna kosa kar zaporedoma kosi tu pri nas: V nedeljo, 5. t. m. smo pokopali Marijo Filipčič roj. Pangerc iz Krogel, soprogo gostilničarja Štefana Filipčiča pri Sv. Ani. Bolehala je dolgo časa na sušici. V pondeljek popoldne sta bila kar dva pogreba zaporedoma: Iz tržaške bolnišnice so pripeljali pok. Andreja Kocijančiča, posestnika in predsednika naše posojilnice, ki je umrl vsled težke operacije. Proti večeru pa je bil pogreb najstarejšega moža iz naše fare, pok. Ivana Jercoga iz Krogel, očeta lani umrlega občinskega odbornika Valentina Jercoga. Bil je mož stare korenine, prepričan katoličan, da mu ga ni bilo para darilec naokolu, ki je dnevno po par ur preklečal na golih tleh v svoji sobi v iskreni molitvi. Naj v miru počivajo!

Pred dvema tednoma nas je zapustil naš mladi kovač in vneti cerkveni pevec, Ivan Božič in se je preselil z vso družino v Maribor, kjer mu je brat Lojze preskrbel službo pri delavnicah državne železnice. Želimo mu obilo sreče.

Posestniki iz Kastelca in Šocerba so vendar po dolgem trudu rešili svojo komunalo, da ne pripade občini, ampak ostane njihova last. Naj bi se vendar zganili tudi zaspanci v Dolini in Prebenu, da ne pograbi občina njihove komunale, do katere imajo zastarano pravico. Seveda nekateri bogatini bi radi videli, da bi prišlo do tega, zato da bi imeli pri tem svoj dobiček. Manjka sloge in ljubezni do bližnjega!

JESENICA pri Cerknem.

Prav gotovo ni še dobil Mali list nikakega dopisa iz naše vasi. Da ne bi kdo mislil, da mi Jeseničanje tako tjavendan živimo ali spimo, treba je, da se malo pokažemo na dan. Naša vasica stoji prav na lepi solnčni legi. Prav zgodaj nas obišče solnce in nas obseva do poznega večera. Naša vas z okrožjem šteje kakih 300 duš. Izgubili smo v malo letih kar 8 gospodarjev, ki so šli v večnost, večinoma večjih posestnikov; to je za našo skupnost velik udarec. Danes je že 7 hiš popolnoma praznih. Vrh tega so še letine slabe. Letos nam je toča pobila, tako da je res velika skrb, kako se bomo preživljali. Živina bi morala biti glavni vir naših dohodkov, pa ji je cena tako padla, da smo tudi pri tem udarjeni. Kje se bo jemalo za živež in za davke? Moški so pri nas tudi zidarji in so prejšnje čase želali po svetu ter prislužili denar za živež in obleko, pa je ostalo še za kak »puščič šnopca«, zdaj so se pa razmere predrugačile. Može delajo zemljo, da branijo lakote sebe in družine, fantje pa so po raznih francoskih in belgijskih rudnikih. — Drugače ni kaj posebnega v teh krajih. Gostilne ni pri nas, trgovine tudi ne. Zabavamo se, kadar se skupaj snidemo in kaj poštenega pomenimo o živinoreji, mlekarstvu in kar je takega, ali pa če nas občinski zastopnik vkup zrobla, da se malo od cest pokregamo. K maši hodimo v Orehek, pa ne posebno pridno. G. župni upravitelj z Ravni nas rad okrega. Zunaj cerkve pa nam občinski zastopnik razglaša o samih davkih in rabotah, kar najtežje slišimo.

Še nekaj o naši mladini. Začela se je nekakšna brezbržnost in malomarnost. Pri naših jeseniških fantih knjige počivajo, pa tudi v Orehku se to opaža. Menda so vam pajki zapredli knjižnico. Ali boste pustili, da še miši naredijo gnezdo v nji? Torej, fantje in dekleta, bolj korajžno naprej, če ne kaj porečejo predniki, ki so knjižnico ustanovili? Pa še drugič kaj.

IZ KORTEŽANSKE FARE.

Po vztrajnem prizadevanju našega župnika smo imeli v naši fari tridnevno evharistično pobožnost, ki je prav dobro potekla. Profesor goriškega bogoslovja, dr. Tul, je imel vsak dan dvakrat lep govor o verskih resnicah. Njegove zlate besede bodo vsem ostale trajno v spominu. Ob sklepu tridnevne je prišel k nam tudi g. dekan Zlobec iz Pomjane, ki je s svojo prisotnostjo povečal slavnost. Ta tridnevna pobožnost je privedla mnogo ljudi v cerkev in prav veliko število jih je pristopilo tudi k sv. obhajilu. Zahvaljujemo se preč. gospodom duhovnikom za njih trud. Priznanje moramo izreči tudi pevskeemu zboru, ki je polnoštevilno prihajal vsakokrat k sv. maši in k večernici ter pod vodstvom g. nadučitelja Pečariča vneto prepeval.

Faran.

BAČ.

Veliko veselico smo imeli dne 22. avgusta. Iz Postojne so prišli zlasti telovadci, ki so zelo lepo telovadili. Gostje so prišli tudi iz drugih krajev, posebno iz Bistrice. Zelo je zabavala vožnja v Ameriko (čez lokev). Povedali bi še kaj več od te veselice, pa se voditelji niso mogli premagati, da ne bi naredili plesazato jih ne moremo hvaliti. (Op. ured.: Prav imate, ples res vsako veselico — pošteno namreč — skazi).

FAMLJE PRI DIVAČI.

Tukajšnje premogokopno podjetje bo v najkrajšem času razširilo svoj obrat. Prikupili bodo toliko zemljišča, da ga bo skupno približno 500 arov, t. j. 250 m v dolžino in 200 m v širino. Seveda bodo pri tem nekateri posestniki hudo udarjeni, ker jim bodo odvzeti najboljše in najljubši kosi. Upamo, da bo podjetje imelo toliko sprevidnosti, da bo posestnikom dalo za zemljišče odškodnino razmeram primerno. Kajti pri nas ni zemlje toliko na razpolago, da bi jo posestniki radevolje prodajali. Toda tu bo najbrž treba, rad ali nerad, zemljišče prepustiti podjetju. In v tej zadevi prosimo cenjeno uredništvo za nasvet, če smo dolžni, in pod kakimi pogoji, zemljišče odstopiti. Tej razširitvi bodo seveda postavili primerne stroje. Prišli so že nekateri delavci, ki odstranjujejo dosedanje manjše stroje in pripravljajo prostor novim, večjim.

Letina je z ozirom na stalno močjo še precej dobra. Česplje so precej zarodile. In kdor se je prejšnja leta zanimal za čespljeve nasade, bo letos primerno poplačan. Tu treba poudariti, da kar se sadjereje tiče, bi se i v Famljah i v Vremah sploh še precej moralo izboljšati. Letos bomo imeli precej lep dokaz, kak lep vir blagostanja je sadjereja.

Pa še nekaj žalostnega. Andrej Frantič, ki je bil kot železničar prestavljen v Dolnjo Italijo, je po petih tednih tamšnjega bivanja izdihnil svojo blago in do domačije ljubeznipolno dušo. Letošnje leto si je predelal hišo in dovršil preureditev vrta, pa je moral med tuje ljudi v tuje in, kakor je pisal, slabe, nezdrave kraje. Po njem se neotolajljivo žalosti mati, žena in pet otročičev. Naj jim Bog dodeli tolažbo v dneh tuge in grenkobe!

KNEŽAK.

V petek po Vel. Šmarnu je začelo popoldne ob treh goret blizu cerkve «pri Obađu» na hlevu. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Zgorel je hlev in sosednja hiša, ki je bila krita s slamo. Pohištvo in živino so rešili ognjegašci, ki so kmalu ogenj ugasili. Sreča je bila, da ni bilo burje in da je malo preje bil naliv dežja. Hiša ni bila zavarovana.

29. avgusta smo imeli birmo. Birmanih je bilo 190 otrok. Reški škof Izidor Sain je imel kratko slovensko pridigo, ki nas je razveselila, ker smo videli, da nam skuša biti pravičen.

KAL pri št. Petru.

V naši vasi je podružnica Sv. Jerneja, pa vre 2 leti nismo imeli za shod sv. maše. Naš g. farman pravi, da če je ples, ne sme biti sv. maša. Prosimo Vas, povejte nam, ali je res tako, ali je to samo sitnost našega farmana.

Odgovor uredništva: Kakor smo mi dobro poučeni veljajo pri Vas glede sv. maše za shod ta-le cerkvena določila: 1.) Cerkevni shod s sv. mašo se le tam dopušča, kjer se bodo teden dni poprej prvi možje iz dotične vasi svojemu župniku zavezali skrbeti za to, da plesa gotovo ne bo; 2.) Ko bi možje prišli in obljubili, da plesa ne bo, potem bi se pa ples vendarle pripravljali ter bi se gosp. župnik prevaril, tedaj odpade cerkveni shod za celih pet let. — Tako cerkveni predpisi. — Ako nimate sv. maše, ni kriv župnik, ampak tisti, ki ples za take nedelje dovoljujejo.

ZAGORJE.

Birmo smo imeli dne 30. avgusta. Birmanih je bilo 48 otrok. En vrtiljak se je sukaj po Pivki in nam lirce jemal, pa pravijo, da je na Baču več zaslužil kot pri nas. Naj le gre nazaj, pri nas je lir malo, jih za kaj bolj pametnega rabimo.

OPČINE pri Trstu.

V petek, soboto in v nedeljo, 17., 18. in 19. t. m. bo tukaj evharistična tridnevnička za sv. leto, 40 urno čiščenje, v petek in soboto zvečer govor, v nedeljo po noči, pol ure po polnoči, bo sv. maša s skupnim sv. obhajilom. V nedeljo 19. t. m. zadnji dan tridnevničke ob 4 popoldne bo slovesna svetoletna procesija, katero bo vodil prem. g. škof.

TOMAJ.

V četrtek, 9. septembra zjutraj se je vršila v naši župni cerkvi izredna slovesnost. Vršil se je ganljiv obred preobleke 6 kandidatkinj šolskih sester. V tukajšnjem samostanu imajo sestre namreč tudi novicijate in sedež provincije. Škofov namestnik monsinjor Slavec iz Trsta je imel najprej sv. mašo, spremljano s primernimi pesmimi samostanskega zbora. Pri sv. maši so se vse slavljence obhajale. Potem je v svojem govoru spodbujal novinke k zvestobi do Zveličarja, ter jih opozarjal na težave redovnega stanu. Po ostriženju las so novinke odložile belo in sprejele redovno obleko. Potem je napravilo še 5 sester večletne obljube. Med posvetilnim obredom je č. gospod Guštin iz Trsta, daroval na oltarju Presvetega srca sveto mašo. Slovesnosti je prisostvovalo več duhovnikov, svojecev in sorodnikov novink ter skoro polna cerkev radovednega, zlasti mlajšega, ženstva. Zanimivo je, da so stariši našega cerkvenika izmed 7 vzgojenih dali 4 otroke v samostan.

Deseti brat na orleški šagri

Da ne boste zastoj rekli, da vtikam povsod svoj nos, moram vam povedati, da sem bil v nedeljo 5. t. m. na orleški šagri. S to šagro so Orlečani toliko časa odlašali zato, ker se niso mogli sporazumeti, kje naj bi bilo plesišče. «Fučarji» so ga hoteli imeti v Dragi, goranci in posestniki pa v takozvanem Mačjem kotu. Pravdo med obema strankama je razsodil vaški prezident Matjaž in sicer tako, da je bil volk sit in ovca cela! Določil je, da se ima ples vršiti na «birtovem borjaču». To razsodbo sta odobrili obe stranki.

Po dovršenem sporazumu, ali kakor bi rekli diplomatje «konkordatu», so Orlečani zveržili prošnjo za ples, katero je nesla posebna deputacija v odobritev sežanskemu podeštatu, in čez par dni so dobili potrebno dovoljenje.

Orleškim pupam je delal ta ples veliko preglavic, ker so se hotele postaviti, češ, naj vidijo druge zijale, da Orlečanke niso zadnje! Že štirinajst dni prej so se zbirale sleherni večer «pri Pili» ter se pomenkovale o novih krilih, bluzah, rutah, šolenčkah itd. Nič manj preglavic niso imeli fantje. Še celo kaka vaška mamica je globoko vzdihnila, ker bi rada kupila svoji Marički novo kotljo, a njen stari Nace ji ne da niti kebra spod palca. Res, kadar so plesi po naših vaseh, so povsod križi in težave!

Ze v zgodnjih popoldanskih urah je bilo tisti dan jako živahno po vsej orleški republiki. Zaljubljeni pari so se šetali po ulicah, kramlajoč v blaglasni esperanščini, iz ponižnih orleških hiš se je kadilo in dišalo po cvrtju. Marsikateri berač, ki je slučajno prišel na popoldne v vas, je dobil od dobrih mamic za nagrado precejšen kos štruklja. Za to pa imajo vsi berači za klobukom zapisano: «Orleške šagre ne zamudi, čeprav si pri Srebotnjaku nos razbiješ!»

Tega pregovora sem se držal tudi jaz. Takoj po večernicah sem jo mahnil čez Fernetiče v Orlek. Pri Orleškem mostu se mi je pridružil neki eselponer, katerega so tudi baje pete srbele. Prišedši v Orlek, sem mislil, da sem prišel v nekdanji dunajski Prater; povsod sama gošpoda in inteligenca. Midva sva jo mahnila naravnost v gostilno. Fanka je bilo notri dovolj. Naročila sva štefan terana in dve porciji pršuta; oboje sva morala čakati tri četrt ure. Da ni naglica niko-

li prida, velja tudi tu. Izmed gostov so naju zanimali najbolj vaški diplomati, se-deči pri okrogli mizi s pipicami v ustih. Njih prezident je pripovedoval, koliko dobrega je storil med vojno za vaški blagor. Poslušali so ga, kakor kakega preroka.

Okrog tretje ure se je pričel ples «Tancaj Marko!» Plesalo je vse kot za stavo: mlado in staro, bogato in ubogo. Najbolj so si jih dajale orleške frajle vse v svili, od temena do kurjih oces! Prav je imel Matija Španžev, ko je rekel, da je ples za kmeta hujša nadloga, kakor živinska kužna bolezen na gobcih in parkljih!

Kdaj so šli plesalci domov, mi ni znano. Le toliko vem, da so še drugi dan nekateri lazili po vasi z bolano bučo in z mačkom v žepu!

Naša pošta.

Šabec, Bistrica. Med naročniki niste vpican; Vas nismo nič tirjali; mora biti kaka pomota.

Cek. J. Stvar je za letos zakasnela. Mi nismo opustili nobene prilike, opozarjati gospodarske kroge na to reč.

Hrastje. Za knjige treba pisati naravnost na naslov: Katoliška knjigarna. Gorizia, via Carducci 2.

Trpčane. Prva napaka je, da ni podpisa. Druga je, da ni dopis dovolj umljiv. Zdi se pa, da so tu vmes le Vaše srčne bolečine — in to bo tretja napaka. Dober dopisnik pozablja sebe in poroča reči, ki zajemljejo splošnost.

Lokve. Pri Vas bo tudi nekaj takega. Z veliko vztrajnostjo hočete spraviti v list ime nekega dekleta. Ali se v Lokvi nič bolj važnega ne najde?

ZDRAVNIK

Dr. IGOR FRANKO

absolvent dunajske klinike,

ordinira

v Ilirski Bistrici št. 122

vsak dan

od 10-11 in od 3-4

na Knežaku pa pri g. Česniku ob torkih in petkih od 9-12.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST - Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje više kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Primarij kirurg sanatorija Villa S. Giusto in občinske bolnišnice v GORICI

Dr. LOJZE SUSSIG,

prej asistent na dunajski vseučilišni kliniki profesorja Hohenegga, sprejema vsak delavnik od 2-3 popoldne Corso Verdi 21-II, telefon šte. 196.

Semenski krompir

Podpisana sprejema prednaročila na **NEMŠKI NAJZGODNEJŠI**

in jugoslovanski krompir vrste **Oneida** in **Rožnik**.

Pozivljamo vse zadrage in zasebnike, da nam sporočijo čimprej pismeno ali ustmeno, koliko semenskega krompirja ene in druge vrste bodo potrebovali. Posebno opozarjamo na nemški najzgodnejši krompir, katerega bo na razpolago le manjša količina in ki se bo uvozil že letošnjo jesen. Upoštevala se bodo samo ona naročila, ki prispejo pravočasno, zato ne zakasnite z naročbo.

ZADRUŽNA ZVEZA V GORICI, Corso Verdi 37.

ZAHVALA.

Prisrčno se zahvaljujem, kmečkemu tajništvu u Trstu, katero mi je šlo na roko v moji zadevi radi vojne odškodnine pri oblastih v Trstu.

Ivan Uršič iz Iderskega.

ETERNIT

je najboljši za kritje streh

A. JANACH & C.

ZALOGA: Trieste - Trst (12)

Via Milano št. 12 (pri veliki pošti)

V zalogi ima tudi cevi za vodovode in stranišča.

JAMSTVO ZA VEČ LET. Tel. 22-42.

Prosветna društva

ki imajo nevezane knjige ter jih izposojujejo, delajo sebi veliko škodo, ker bodo knjige kmalu vničene. Kaj storiti? Treba je, da jih dajo vezati. Pošljajo naj jih na Katoliško tiskarno v Gorici, Riva Piazzutta 18, kjer jih bodo vezali.

Cena oglasov v «Malem listu».

Za 1 centimeter višine v eni koloni 4.— L. Pri 5 kratni objavi 20% popusta
» 10 » » 30% »
» 26 » » (pol leta) 40% popusta.
Pri 52 kratni objavi (celo leto) 50% popusta.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vreč. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. **Tvrda Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.**

Kdor želi kupiti **POSESTVO V JUGOSLAVIJI**, se naj obrne na splošno znano in največje posredovalno pisarno v Sloveniji «POSEST», LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 24. Tvrda izdaja svoj list, v katerem oglašuje veliko število najraznovrstnejših posestev. Naročnina letno Din. 20.—, polletno Din. 10.—. Na željo pošljemo 1 številko brezplačno.

LOVCEM postojnskega okraja dajem na znanje, da imam zalogo vseh vrst smodnika, šiber ter splošno lovskih potrebščin, kar prodajam po najnižjih cenah. — **Ivan Bizjak, Postojna.**

2 MIZARSKA POMOČNIKA sprejemem v trajno delo. Hrano in stanovanje dobijo pri mojstru. — **Anton Černetič, mizarški mojster v Knežaku.**

GLYKOL. Jako učinkovito sredstvo posebno v poletnem času in v vročini. Kdor se čuti šibek na živcih in trpi glavobol, naj uporablja edino le «Glykol», ki ozdravi v najkrajšem času. Cena steklenici L. 7.—. Za celo zdravljenje zadostuje 8 steklenic. Dobiva se le v lekarni Castellanovich, Trst, (San Giacomo - Sv. Jakob) Via Giuliani 42 (vsopredno z ulico via dell'Istria).

PRŠNI SIRUP priporočljiv proti kroničnemu kašlju in bronhijalnim afekcijam. Steklenica za odrasle L. 7.50, za otroke L. 5.—. Dobiva se samo v lekarni Castellanovich, Trst (San Giacomo - Sv. Jakob). Via Giuliani 42.

CISTILO ZA ZOBE «Ideal», sestavljeno iz močnih snovi, izvrstno razkužuje usta, odpravi smrdljivo sapo, utrdi dlesno, ovira gnitje. Kdor ga pravočasno uporablja, prepreči vnetje čeljusti in ga nikoli ne bole zobje. Vlije se 30 do 40 kapljic na ½ l vode in se izperejo usta. Če močno boli zob, se dene par kapljic samega «Ideal» na vato in se položi v zob. Priporoča se posebno tistim, ki imajo pokvarjene zobe in same skrbine. Izvrsten je za razkuženje in grgranje pri vnetju v grlu. — Za čiščenje zob je dobra **rožnata in črna pasta**. Ima fin okus, naredi zobe bele, ovira zobni kamen, razkuži usta in jih prijetno osveži. — Priporoča se, zlasti za slabotne otroke, ki dolgo ne shodijo, za slabotna v prsih, rahitične **Kalciferat**, zelo okusen sirup. — Za otroke je priporočljiv prah in mazilo «**Ireos**». — **Odlikovani laboratorij LEKARNA PRI ODREŠENIKU. - Bistrica.**

KMETIJSKO DRUŠTVO v Vipavi ima v zalogi izvrstna namizna vina po zmer-nih cenah.

DVA čevljarstva pomočnika z dobrima izpričevaloma iščeta dela, najraje na deželi. Nastop službe takoj. — **Mavri Štefan, Orehek 41, Abram Franc, Orehek 36 p. Cerkno.**

PRODAM 30 EKSPORTNIH PANJEV posebnega sistema. — **I. Celin, Jablanica p. Bistrica.**

GOSPODARSTVO

Menjava semena

Letošnje deževno vreme je marsikje povzročilo poleganje žita in vsled tega je tudi pridelek slab, zrnje drobno, zgrbančeno in le za silo zrelo. Tako zrnje ni dobro za semo, ker ga je mnogo nekaljivega, in kar bo tudi skalilo, bo imelo premalo moči, da bi poglajalo močne, krepke rastline. Če dobimo pa gospodar slabo zrnje, je boljše, da ga ne porabi za seme, temveč si rajši poiščemo drugod tako, ki mu jamči za dobro rast. Naj se slabo zrnje še tako očisti, vendar ni mogoče nikdar dobiti iz njega dobrega semena. Zato si treba oskrbeti dobro seme pač od drugod, če ga doma ni.

Vendar treba biti pri tem tudi previden, kajti ni vsako seme dobro za vsak kraj in za vsako zemljo. Tuje vrste so večkrat nezanesljive in rade odpovedo. Zato je najboljšo oskrbeti si seme iz domače pokrajine, ki je že aklimatizirano, to je privajeno domači zemlji in domačemu podnebnju. Na primer banaška pšenica je izvrstna, toda posejmo jo pri nas, bo malokje uspevala. Pač pa so se nekatere vrste pri nas že tako udomačile vsled dolgoletnega gojenja, da dajo popolnoma zanesljiv pridelek. Najboljše so seveda domače vrste, ki smo si jih tekom let vzgojili z odbiro rastlin in semenja ter z umnim čiščenjem. Taka žita, vzgojena v domačem kraju, so najbolj zanesljiva in takih si naj vsak umen gospodar poišče za jesensko setev in naj jih zamenja za svoje domače blago. Pri tem naj ne bo ozkosrčen, če zahteva gospodar dobrega semenskega blaga zanj eno četrtino več žita za moko, kajti dobro seme je vredno tudi večje cene.

Pri zamenjavi semena se navadno postopa tako, da da kmet n. pr. za 100 kg semenske pšenice do 125 kg svoje domače pšenice za mleto. S tem sta lahko oba zadovoljna, še največ pa gospodar, ki dobi dobro seme, kajti to mu bo bogato poplačalo prevešek, ki ga je moral dati zanj.

Treba torej nujno priporočati kmetovalcem, naj si letos preskrbijo dobro seme, če hočejo imeti prihodnje leto bogat pridelek. Najboljše seme je za setev komaj dovolj dobro!

Priprave za zimske setev.

Kmalu se začne oranje za ozimino. Pri tem moramo opozoriti naše kmetovalce na nekatere pomanjkljivosti take priprave zemlje, ki znatno omejujejo prideleke naših njiv. Če bi pri našem kmetijstvu vpoštevali vsaj nekatere skušnje naprednejših dežel ali pa vsaj umnejših sosedov, ki gospodarijo po teh izkušnjah, bi se prideleki naših njiv znatno povečali. Žal, da je pri nas še toliko malomarnih gospodarjev, ki vidijo sicer na sosedovih njivah brezhibno uspevajoče žito, opazujejo njegovo delo, vendar ga ne posnemajo, ampak najdejo vedno kak vzrok, da opravičijo svojo malomarnost. Posledica je seveda ta, da prideleki napreden kmet desetkratno seme, malomaren pa komaj petkratno, pogosto pa še toliko ne.

Ne orjite na razore.

So-li razori na njivah potrebni ali ne, nam pričajo zgledi. Večja posestva orjejo danes vsa na gladko ali «na ploho». In uspehi? Najmanj dvojni pridelek v primeri z oranjem na kraje. Zakaj? Pri oranju na kraje se izgubi mnogo rodovitnega prostora v razorih, v katerih navadno ne raste žito, kvečjemu kak plevel. Pri oranju na kraje ostane precejšen del zemlje neizoran, torej za žita nedostopen. Torej tudi na grebenih ne more rasti žito tako, kakor bi lahko, ker zadenejo njegove korenine na trdo zemeljsko plast.

Razori na njivah so potrebni le tam, kjer treba odvajati vodo. V tem primeru pa ni treba tako ozkih krajev, ampak se

napravijo lehe od 8 do 10 brazd in med njimi šele po en razor.

Če kdo ne veruje, da je oranje «na ploho» uspešnejše nego ono na kraje, naj se poskusi dve, tri leta in se bo lahko sam prepričal o resničnosti le trditve. Znamenje tudi, da kdor je par let poskusil s takim oranjem, je že popolnoma opustil staro oranje.

Vpeljite sejanje s strojem.

Uporaba sejalnega stroja je mogoča le pri gladkem oranju. Sejalni stroj se nam pa izplača v nekoliko letih samo vsled prihranka na semenu, ki ga potrebujemo za eno tretjino manj nego pri setvi z roko. S sejalnim strojem posejano žito je bolj redko, rastline dobe več zraka in svetlobe, se krepkeje razvijajo, niso tako podvržene poleganju in vsled tega je pridelek znatno večji nego na njivah posejanih z roko.

Kolikor mogoče globoko.

Preplitvo oranje je tudi večkrat vzrok neuspehom našega poljedelstva. Rastlina se bo tem krepkeje razvijala, čim več zemlje ima na razpolago za svoje korenine. Te zopet poženejo močno le tam, kjer je zemlja globoko zrahljana. Torej globoko oranje nam bo znatno povečalo prideleke. Za globoko oranje pa rabimo dobre moderne pluge, ki gredo lahko in globoko, ne da bi živina pri tem več trpela. Takih plugov imamo več vrst, ki so vsi boljši nego naši domači navadni plugi. Vendar treba tudi tukaj previdnosti; ne smemo namreč naenkrat globoko preorati zemlje in spraviti debele plasti mrtvice na vrh, kajti ta je zaenkrat še nerodovitna. Poglobljenje se vrši le polagoma.

Treba je pravilno gnojiti.

Navadno na gnojimo k ozimini, ker pride na gnojno zemljo po okopavinah ali po detelji. Vendar je zelo potrebno, da ji damo nekaj umetnih gnojil. Za jesensko gnojenje rabimo apnov dušik, superfosfat in kalijevo sol. Četudi se nam ta gnojila zdijo draga, vendar se nam bogato izplačajo, kakor nam poročajo bogate izkušnje.

Vsak gospodar naj te nasvete sam preizkuša in se prepriča, če so vredni uvaževanja!

Cene po Istri. Črno vino: Buje 300, Umag 280-300, Oprtalj 220, Buzet 240, Labin 240, Bale 280. Belo vino: Buje 280, Oprtalj 200, Buzet 230, Labin 250. Olje 10-12 lir liter. Seno 25-60 lir stot. Drva 8-16 lir stot. Mleko 70-160 stotink liter. Jajca 45-60 stotink eno. Kokoši odrasle 10-16 lir glava.

Semenj v Trnovem pri Bistrici 16. 8. Prignanih je bilo 10 volov, 55 krav, 20 telet, 7 konj, 113 prašičev. Cene: voli 450-480, krave 200-350, teleta 725 za stot žive teže; konji 3500-4500, prašički 50-100-130 glava. Kupčija slaba.

Semenj v Buzetu 19. 8. Prignanih 115 volov, 129 krav, 7 oslov, 59 prašičev, 12 ovac. Cene: voli 440-460, krave 360-380 za stot žive teže; osli od 300 lir dalje, prašiči od 85 lir dalje, ovce od 140 lir dalje glava.

Po čem je lira?

Dne 15. septembra si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 48.25 L.
za 100 š. kren — 81.75 L.
za 100 fr. frankov 78.50 L.
za 100 šilingov — 875.— L.
za 1 dolar — 27.50 L.
za 1 fant — 133.50 L.

PRIMARIJ

dr. Ettore D'Osvaldo

Ravnatelj očesnega oddelka v goriški mestni bolnišnici. Izpuščen na očesni kliniki dunajskega vseučilišča.

Specialist za bolezni na očeh

Sprejema od 10-12 in od 3-4
Gorica, Corso G. Verdi 24.

Zdravnik

dr. FRANC GRUDEN

v Postojni

(Kutineva hiša, nasproti lekarne)

od 9-12

Knjigarna in papirnica

J. ŠTOKA - TRST

Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim im. šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

Lastna knjigovoznica.

Založba Vedeža Kleinmayerjeve ital.-slov. slovnice, slov.-italijanskega in ital.-slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnovejše slov. knjige.

Röntgenološki zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

— v Gorici —

Corso Vittorio Em. III. 14

Sprejema od 9-12 in od 2-4

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

specijalist

za zobne in ustne bolezni sprejema

v Gorici na Travniku št. 5, II.

od 9-12 in od 3-5

Zobozdravnik

Dr. LOJZ KRAIGHER

specialist za zobe in usta sprejema

v Gorici na Travniku št. 20

in v Ajdovščini nasproti posojilnici

MODERNA PARFUMERIJA

G. B. GIUMLIA - POSTOJNA

Bogata izbira dišav in dišečega mila iz prvovrstnih domačih in tujih tvornic. Toaletne potrebščine in predmeti za darila. Drobnarije in umetnine. Koralde, biseri, predmeti iz brušenega beneškega stekla.

CENE ZELO ZMERNE.

Trgovino lahko obiščete, ne da bi morali kaj kupiti.

Stab. Tip. Silvio Spazzal - Trieste.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. G. Laurinsich

TRST - Via delle Sette Fontane 6 - TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Slovenceem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo z jamčeno.

Cene ljudske.

Odprto od 9-13 in od 15-19.

Največja zaloga pohištva

na Goriškem - GORICA, Via Carducci (Gospiska ul.) 14

Ustanovljena leta 1897.

Na izbiro 50 celotnih oprem

bodisi za spalnice

bodisi za obednice

od prav preprostih do najbolj razkošnih

Cene zmerne!

Delo trdno!

Pohištvo lastnega izdelka, izvršeno od prvovrstnih delavcev vsake stroke

ANTON BREŠČAK

VIA CARDUCCI (GOSPOSKA UL.) 14

čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst **via Cappin 5 pri Sv. Jakobu** Trst

Ni vseeno,

KJE

kupujete obutev.

Ako hočete biti prvovrstno postreženi, kupujte le pri

FORCESSINU!

